Anul XXII. Blaj, Marţi 16 Aprilie 1912. Numărul 40.

ABONAMENTUL.
Pentru monarhie:
Pe an 18 cor. 1/2 an 9 cor. 1/4 an 4·50 fil.
Pentru străinătate:
Pe 1 an 24 cor 1/2 an 12 cor. 1/4 an 6 cor.

Unirea

INSERŢIUNI.
Un şir garmond: odată 14 fil., a doua oara 12 fil. a treia oara 10 fil.
Tot ce priveşte foaia să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei“ în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marţa, Joia şi Sâmbăta.

Înfiinţarea episcopiei gr. cat. maghiare.

Am înregistrat şi noi ştirea laconică, pe care foile maghiare au dat-o ca venită din Roma, că adecă înfiinţarea episcopiei maghiare e fapt împlinit. Secretarul papal Merry de Val a mers — după aceste informaţii — în persoană la ambasada austro-ungară, unde a comunicat oficios, că Sfinţia Sa Papa Piu X. a încuviinţat înfiinţarea numitei episcopii.

Comentariile, pe cari foile le-au făcut acestui succes al politicei maghiare, sărbătorirea guvernului Khuen şi bucuria cea mare a presei maghiare peste tot, pe noi deocamdată ne lasă indiferenţi. Necunoscând încă afacerea în amănunte nu ne putem pronunţa nici asupra vre-unui succes al politicei maghiare, nici asupra vre-unui triumf al memorandului, pe care episcopatul nost l'a înaintat la Roma.

Cu toate aceste mărturisim deja de pe acuma că n'avem nici un motiv, de a nu crede, că în chestia aceasta va fi mai mult vorbă de un succes al politicei maghiare, de cât de vre-un triumf al nostru. După antecedentele, cari s'au perândat înaintea noastră, nu ne mai putem linguşi, că noi am fi putut opri lavina, ce a pornit la vale şi pe care durere, numai atunci o am observat, că vine asupra noastră, când a fost prea târziu.

De fapt la înfiinţarea episcopiei maghiare au conlucrat puteri, cu cari noi pe terenul fizic nu ne putem măsura. O deducem aceasta din felul cum a ajuns aceasta chestiune deodată, fără nici o introducere, la ordinea zilei, căci ceeace s'a petrecut în jurul, ei au fost tăinuite adânc, încât noi, copiii desmerdaţi ai Romei, în taina aceasta mare pătrunde n'am putut.

Destul, că în toamna anului trecut într'un convocator al primatelui Ungariei, prin care învită pe episcopii romano-catolici şi pe ai noştri la o conferenţă obicinuită în Budapesta, între punctele de desbatere era şi unul, la aparenţă neînsemnat, — înfiinţarea episcopiei maghiare. Surprinderea a urmat însă numai în conferenţă, când chestia *se puse deja atunci la ordinea zilei ca fapt împlinit*, pentru a cărui realisare ş-au dat deja învoirea toate forurile *civile şi eclesiastice* competente. Era vorbă în aceea conferenţă chiar numai de luarea la cunoştinţă binevoitoare din partea episcopatului *romano-catolic* a unui fapt, care deja numai putea forma obiect de discuţiune, deoarece era realitate.

Se înţelege, că episcopatul nost în aceasta gravă şi neesplicabilă situaţie, nu putu decât se protesteze împotriva acestei proceduri, care e în primul rând împotriva sfintelor canoane, neputându-se incorpora parohii dintr'o dieceză într'alta, fără învoirea episcopului competent; ori cel puţin fără al întreba şi pe acela. In cazul de faţă însă de vre-o învoire sau întrebare nu numai, că vorbă nu a fost, ci cazul a fost comunicat deadreptul într'o conferenţă a episcopilor romano-catolici, cari erau foarte puţin interesati în cauză.

Protestul episcopatului nostru a fost trimes în scris şi nunţiului din Viena Bavona, ca să fie înaintat Scaunului papal. Ce s'a petrecut într'acea nu se ştie, dară chestia înainta foarte repede către ţinta, pe care i-o croisă forurile superioare, căci fără a mai veni vre-un răspuns, episcopatul nost a fost din nou invitat la începutul acestui an, prin Ianuarie, ca să asiste la conferenţele din Budapesta, cari se ţin în cauza episcopiei ungureşti şi la cari a venit din Viena şi Rossi, girantul nunciaturei, căci Bavona murise în restimpul acesta. Episcopatul nost a fost învitat categoric, să ia parte la consfătuirea aceasta, dar fiindcă Excelenţa Sa dl Mitropolit a fost bolnav şi în persoană n'a putut merge acolo, au participat la acele consfătuiri numai Ilustrităţile Lor episcopii Dr. Demetriu Radu şi Vasile Hossu. Acă Ilustrităţile Lor s'au convins din nou, că au de a face cu un fapt împlinit, pe care al opri în cursul său nu mai pot.

Cu toate aceste, declaraţii în chestie n'au voit să facă, deoarece dela aşa ceva îi opreşte conciliul provincial, în care se normează, că declaraţii în chestii bisericeşti şi canonice e îndreptăţit a face corul episcopesc numai în frunte cu — mitropolitul. Ţinuta aceasta vrednică a episcopilor noştri a stărnit, se înţălege, adânc resens în lumea aceea grabnică din jur şi aşa se vede, că mai puţin au avut paciinţa apostolească cei dela nunciatură, căci probabil la raportul acelora, a venit porunca şi mai surprinzătoare dela Roma, ca episcopatul nost să se declare *în decurs de opt zile* în chestie. Celealalte le ştiu cetitorii noştri — conferenţa dela Blaj, memorandul, mergerea episcopului Radu la Roma etc.

Le-am înşirat pe acestea aşa scurt în mod cronologic, ca să vadă cetitorii noştri, că la înfiinţarea episcopiei maghiare, au contribuit forţe şi împrejurări, pe cari noi nici urmări nici controla, nici opri nu le-am putut. Ba feliul procedurei în causă, e atât de neexplicabil, încât va fi o datorinţă a istoriografului îndepărtat de a descifra din actele secrete ale arhivelor, toate a-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

cele împrejurări, cari au contribuit aşa dintr'odată la crearea episcopiei maghiare. Până atunci noi ca cronicari va trebui se remarcăm, pro eterna rei memoriam, graba ne mai pomenită, cu care s'a procedat în cauză. Şi va trebui să înregistrăm faptul, că pânăcând şi numai în chestia trecerii parohienilor ruteni ai Carăilor mari, dela episcopia română a Orăzii, la aceia ruteană a Muncaciului, s'a cerut de nenumărate ori învoirea Excelenţiei Sale mitropolitului şi a episcopului Orăzii acum când e vorba de zeci de parohii, cu multe mii şi zeci de mii de credincioşi, se comunică toată chestia ca fapt împlinit.

Iată pentruce credem noi, că protestul nost apără o cauză desperată. Şi deşi nimic oficios până azi nu ne-a sosit dela Roma, nu esităm cât de puţin a crede, că ştirea înregistrată de foile maghiare e adevărată. Din toată procedura de până aci s'a văzut, că Roma nu mai acceptă punctul de vedere al bisericei noastre, ci e cu toată atenţiunea faţă de noua episcopie, pe care guvernul a promis, că o va înzestra cu toate bunătăţile pământului. E aceasta la tot cazul un semn al vremii, pe care noi îl vom comenta, când vom avea toate datele la îndemână. Dară că bula papală, ce va apărea în curând, prin care se înfiinţează episcopia gr. cat. maghiară, va crea pentru biserica şi credincioşii noştri o situaţie cât se poate de gravă, credem, că nu e necesar, ca să o mai spunem. Atâta mângâiere avem însă, că noi am făcut tot posibilul, ca să prevenim primejdia.

Episcopul Baron Vasile de Erdélyi.

(Continuare şi fine).

Tot în acelaş timp însă n'aş tălmăci pe deplin toate sentimentele de recunoştinţă şi mulţumită, de cari stăpânit este acest distins public şi întreaga provincie Metropolitană, când n'aş face pomenire de înalta persoană a Eminenţiei Sale Inalt Preasfinţitului Părinte Cardinal-Presbiter, Arhiepiscop şi Pronunciu Apostolic, *Viale Prelá*.

Eminenţa Voastră, pătruns de zelul neadormit pentru înaintarea sfintei biserici, dela cel dintâi pas al nostru de-a ridica biserica aceasta la o treaptă ierarhică mai înaltă, ne-aţi arătat un viu interes stăruinţelor noastre. Eminenţa Voastră, bun şi milostiv, aţi desvălit cu mare bunăvoinţă cauza noastră sfântului Scaun Apostolic, cu cuvântul şi cu fapta aţi stăruit la realizarea fără întârziare a cererilor noastre. Iar după ascultarea acestei prea umilite rugăminte din partea Sf. Scaun Apostolic, tot Eminenţa Voastră, nu numai, că aţi primit cu inima bucuroasă esecutarea înaltului mandat apostolic, cuprins în aceste Bule papale, ci nesocotind vremea înăsprită de iarnă şi oboselile împreunate cu o călătorie atât de lungă, aţi venit în mijlocul nostru, ca în persoană să luaţi parte la obştească noastră bucurie Prin faptul acesta aţi mărit în chip negrăit de mare fericirea noastră. Iar noi, făgăduim că îţi vom păstra numele din neam în neam adânc săpat în lespedele inimilor noastre, în vreme ce rugăm şi acum pe bunul Dumnezeu să-şi reverse toate darurile Sale asupra Eminenţiei Voastre şi să Vă ţină întru lungime de ani, spre binele obştesc şi spre mândria bisericii lui Hristos.

Mai este un înalt şi venerabil bărbat al cărui nume de asemenea trebuie să fie rostit cu adânca recunoştinţă din partea noastră. Acesta este Eminenţa Sa Inalt Preasfinţitul Părinte Cardinal-Presbiter al Sfintei biserici române, Arhiepiscopul Strigonului şi Principele-Primat al Ungariei, Ioan Scitovsky, sub a cărui prea înţeleapta oblăduire şi jurisdicţiune am stat noi până în ziua de azi şi care cu neprețuita Sa bunăvoinţă pentru biserica noastră, a Românilor, în stăruinţele noastre, a contribuit în cea mai largă măsură la înfăptuirea acestui mare eveniment în istoria bisericii noastre, unite cu Roma.

Cade-se — fără îndoială — să-i aducem călduroasele noastre sentimente de adânca gratitudine şi pomenirea Eminenţiei Sale să-o păstrăm cu mare sfinţenie în analele bisericii noastre.

Iar eu unul, acestui înalt şi generos Arhiereu, atât pentru marea bunăvoinţă către biserica noastră în general, cât şi pentru nenumăratele dovezi de adevărată bunătate şi îngrijire părintească faţă de mine şi faţă de eparhia mea, precum şi pentru înaltele virtuţi arhiereşti, ce-l împodobesc, ţin să-i exprim admiraţie, mulţumită şi nestrămutata mea veneraţiune.

Eminenţa Sa, căruia, — în înalta demnitate arhierească, unde astăzi este, — i-s'a dat dreptul şi datorie de-a răspândi credinţa cea adevărată şi unitatea cestei credinţe, — zic — acest Prea Inalt Arhipăstor

FOIŢA.

La Paşti.

La Paşti e zi cu soare,
De-ţi râde inima,
La Paşti e sărbătoare,
De n'o mai poţi uita.

Natura 'n haină verde
Cu drag s'o tot priveşti
Şi gândul ţi se pierde
In sferele cereşti.

S'adună rândunele
La cuiburile vechi,
Concert de filomele
Pătrunde la urechi.

Pe uliţe s'adună
Copii cu ouă roşi:
Şăgalnică cunună
De trandafiri frumoşi.

Atuncea se coboară
Şi îngerii din ceriu,
Aduc pe aripoare
Tot raiul de plăceri.

La Paşti e tot în floare,
De-ţi râde inima,
La Paşti e sărbătoare,
De n'o mai poţi uita.

Radu Creangă.

Părul Pancraziei.

— După R. Hichens. —

Odată am călătorit prin Sicilia. Am alergat peste văi şi dealuri, am umblat din sat în sat şi am durmit chiar şi în colibi mici şi sărăcuţe. Dintre souvenirile multe, ce am adus cu mine, mai ales de una, îmi aduc mai bine aminte: despre părul frumos şi negru.

Soarele se pleca spre sfinţit, când ajung în vârful unui deluşor, de unde aveam o priveliste admirabilă.

In vârful dealului îşi înălţa măiestos turnurile spre cer o biserică frumoasă, zidită în stil arabic-norman.

La poartă mă întimpină un venerabil preot, cu plete cărunte.

Intrăm în biserică. Preotul îmi arată şi îmi explică tot ce este mai însămnat. Mai mult îmi atrage atenţiunea însă o statuie de lemn a Preasfintei Fecioare Maria, cu micul Isus în braţe. De mânile Fecioarei atârna o legătură de păr negru şi lung până la pământ.

Intreb pe bătrânul Părinte ce înseamnă aceasta?

— Este părul Pancraziei.

— Pancrazia?... Cine este Pancrazia?...

Părintele serios, îmi arată să şed pe scaun, lângă el şi începe să-mi spună.

— Pancrazia e o fată foarte bună. Nu e frumoasă. Părul însă i-a fost de toată frumseţea. Negru, strălucitor şi moale ca şi catifeaua.

Totdeauna e veselă. In fiecare zi vine la biserică, se roagă şi sărută acest chip, chiar aşa cum sărută copilul pe mamă-sa.

Şi pentruce să nu-l sărute? Se încredea în Preasfânta Fecioară şi o iubea foarte mult.

Pancrazia creştea. Era blândă şi bună. Pe lângă alte însuşiri s'au trezit în ea şi anumite înclinări naturali. Sub un ceriu senin ca şi al nostru, nici nu se putea altcum.

— O, dragă domnule, eu aşa am grijit de aceasta copilă, ca şi de florile ce am în grădină. De multe ori ziceam: ce femeie, ce mamă va fi din ea! Şi am cercat cu cine s'ar potrivi mai bine. Dar n'am aflat nici unul între feciorii din sat.

Şti cum sunt fetele. Ele nu vreau, ca altul să le aleagă idealul. Şi până ce eu tot chibzuiam... ea şi-a fost ales deja un ideal. Nici Paul, nici Ştefan, nici Ioan, ci — Angelo... De multe ori o auziam rostind acest nume. Atunci zimbia. Faţa i-se înveselea. Şi voacea... domnule... voacea?...

Dar Angelo — socotiam eu, — nu e

BCU Cluj / Central University Library Cluj

a făcut mult şi mare bine neamului nostru. Eminenţa Sa, Scitovsky, acest Prealuminat şi inimos principe bisericesc, de bună voie a abzis de jurisdicţiunea asupra bisericii noastre şi puterea pe care o exercita asupra noastră cu auctoritate Sf. Scaun ne-a dat-o nouă.

Aceasta este jurisdicţiunea arhiepiscopească. Mai mult: şi-a dat toată silinţa, ca poporul românesc, cel mai credincios popor, şi biserica românească să fie înzestrată cu cea mai înaltă demnitate ierarhică.

Trăi-va în veci numele Eminenţiei Sale în aducerea aminte a neamului nostru ca şi a unuia dintre cei mai mari ctitori ai bisericii româneşti.

Şi acum — Excelenţa Voastră Inalt Preasfinte şi Prea luminate Părintee Arhipiscop şi Metropolit — către Tine ridic glasul meu, ca şi către unul, pe care îl priveşte mai de aproape însemnătatea strălucitei zile de astăzi. Mai înainte, sub decurgerea sf. slujbe înălţăm cucernice rugăciuni şi ridicăm ochii noştri scăldaţi în lacrimi de bucurie către Atotputernicul şi bunul D-zeu, văzându-te, cum, — în pletudinea tuturor dignitarilor trimişi, a venerabilului cler din întreaga provincie metropolitană şi Arhidieceză şi a număroşilor credincioşi, — din vrerea Tatălui şi din mila Sf. Scaun Apostolic — urci scaunul arhiereilor de Alba-Iulia, în calitatea de Arhiepiscop şi Metropolit al nostru.

Fii salutat din partea noastră — Inalt Preasfinte Doamne — Putere şi viaţă îndelungată ţie, tăria, podoaba şi cununa tuturor Românilor, fii credincioşi ai bisericii ortodoxe caiolice. Tu eşti razimul, Tu eşti nădejdea noastră, sub a Ta neadormită grijă părintească se va sălăşlui pacea mult dorită în rândurile noastre. Bogata ştiinţă şi rarile Tale virtuţi vor împodobi biserica noastră şi sfânta Unire va prinde din zi în zi tot mai adânci rădăcini spre mărirea lui Dumnezeu şi spre propăşirea neamului nostru românesc.

Iar eu, cu mila lui Dumnezeu episcopul cetăţii Oradea mare, atât din partea mea, cât şi în numele clerului şi al poporului credincios din cuprinsul acesteia de Dumnezeu păzite eparhii, i-Ţi făgăduesc credinţă şi ascultare ca şi unuia, care din autorizarea şi remisiunea Sf. Scaun Apostolic ai toată puterea arhiepiscopească asupra eparhiilor sufragane. Cu adâncă umilinţă mă rog, primeşte în preaputernicul Tău scut şi sprigin pe fraţii, pe fiii şi servii Tăi, cari astăzi cu multă dragoste şi credinţă privesc la Tine.

Tuturora ne este cunoscut şi ştiu preabine — Inaltpreasfinţite Părinte — că din ziua de azi începând, nu numai în virtutea autorităţii, pe care ţi-o împrumută înălţimea şi strălucirea scaunului arhipăstoresc, dar şi în urma înaltelor Tale calităţi, eşti capul şi principele nostru, eşti lumina şi tăria noastră. Buzele Tale păzesc ştiinţa, toiagul Tău va apăra dreptatea şi credinţa Ta ne va întări pe noi. Vieaţa Ta va fi povăţuirea noastră la tine privind vom învăţa, ce să facem şi ce să nu facem.

Drept aceea rugându-ne rugăm pe părintele vieţii şi al nemuririi, pe Isvorul mângăerii de unde este toată îndurarea şi alinarea, să-şi reverse asupra Ta cu îmbelşugare toate darurile sale cele cereşti ca până la adânci bătrâneţe să fii stâlp luminos şi sfetnic povăţuitor al bisericii şi al neamului nostru românesc.

Aici în faţa sf. Altar făgăduim, că glasul Tău, căci glasul Inaltului nostru arhipăstor îl vom asculta şi îl vom urma ca şi preasupuşi fii sufleteşti. Din toate puterile noastre Te vom sprigini în munca apostolică pe care o vei desfăşura pentru întărirea şi înălţarea acestei biserici.

Te felicităm din toată inima noastră, Prealuminate Doamne, în ziua aceasta, când îţi pui inima Ta pentru noi cei mulţi, pentru poporul ce stă înainte şi aşteaptă dela Tine mare şi multă îndurare. Fericiţi ne simţim îndeosebi noi fii Tăi sufleteşti, aflându-ne în măsură de-a nădăjdui, că sub înţeleapta ta arhipăstorire, credinţa şi virtutea noastră străbună, cinstea şi pacea iarăşi se vor sălăşlui în mijocul poporului nostru. Când cu inimi străbătute de atâta fericire şi cu ochi umezi de bucurie privim la Tine astăzi Inalte Stăpâne — zărim unirea noastră a tuturora într'o turmă şi sub un păstor şi astfel în gândul acesta pregătindu-ne pentru vieaţa de veci, facă Dumnezeu Tatăl să ajungem cu toţii în lăcaşurile dreptilor, pe cari le-a gătit Isus Hristos, Mântuitorul lumii, celora ce-l iubesc pe dânsul.

Amin!

Reviste.

România. Săptămâna Paştilor a adus o remaniare în guvern. Trei ministri din vechiul guvern, în frunte cu d. Carp, şi-au părăsit portofoiurile şi s'a format un minister nou sub presidenţa d-lui Titu Maiorescu. Au eşit din guvern: Carp, Delavrancea, Filipescu şi Marghiloman. Noul minister se compune astfel: Titu Maiorescu preşedinte şi la externe, Teodor Rosetti finanţe, C. C. Arion la interne şi interimal la instrucţie, Ioan Lahovary la domenii,

BCU Cluj / Central University Library Cluj

prea potrivit. Nu e băiat rău. E şi frumos, puternic, glumeţ, şti juca bine şi cântă aşa de frumos: o sole mio... Dar totuşi... totuşi...

Ei însă erau creaţi unul pentru altul. I'am văzut într'o seară pe amândoi. Pancrazia îngenunchia şi se ruga, iar Angelo sta la spatele ei. Atunci am înţeles tot şi am zis: Hotărît şi Fecioara i-a ales să fie unul pentru altul.

Băietul era marinar şi venea rar acasă. Intr'o seară vin amândoi la mine. Eu lucram în grădină. Pancrazia începe să-mi zimbească. Angelo mă priveşte cu sfială. Ştiam pentruce vin, dar m'am făcut, că nu înţeleg.

— Ce-mi aduceţi dragii mei?

Şi fata mi-a spus tot. Voiesc să trăiască împreună şi aceasta numai mie mi-o spun. —

— Angelo mâne pleacă în Mesina, de acolo pe inzulele Liparice şi numai peste două luni vine. Despre acest lucru însă numai noi trei să ştim.

Aceasta era dorinţa Pancraziei. Nu voia să ştie şi alţii.

I-am binecuvântat pe amândoi şi m'am rugat aşa de mult pentru ei şi viitorul lor.

Dar abia a plecat Angelo şi prin sat au şi început minciunile. — Ce mult i-a ţinut credinţa...

Pancraziei însă foarte puţin îi păsa. Cu un zimbet uşor trecea peste toate.

Eu încă zimbiam, căci ştiam cum stă lucrul.

Vremea a trecut. Intr'o seară. Pancrazia, abia răsuflând, vine la mine cu o hârtie în mână. O veste dela Angelo. S'a îmbolnăvit rău, acolo departe pe inzule şi când se re'ntoarce corabia, el nu poate să vină. Şi pentru aceasta eaşe foarte năcăjită.

— Ce să fac?... Ce să fac?...

— Roagă-te... Preasfânta Fecioară îţi va ajuta...

Şi s'a întors acasă.

Seara, când ies afară, în apropiere aud ceva sgomot. Merg să văd ce este. Ea plângea.

— Nu plânge. Nu este iertat să plângi. Roagă-te şi nădăjdueşte. Dacă plângi Preacurata Fecioară va cugeta, că nu te mai încrezi în ea.

Şi n'a mai plâns.

Peste câte-va zile vine altă veste. Angelo e pe patul de moarte. Pancrazia vine la mine. Mă chiamă la biserică.

— Părinte închide uşa — îmi zicea ea. Am închis-o.

— Părinte, eu vreau să aduc Preasfintei Fecioare o mică jertfă. Dar afară de tine, nu-i iertat să ştie nime.

I-am promis, că nimeni nu va şti.

In mână avea o pereche de foarfeci.

— Şi ce vreai să jertfeşti Preasfintei Fecioare, draga mea?

N'a zis nimic, ci într'un moment şi-a despletit părul şi l'a tăiat. Când alerg să n'o las, era deja tăiat. Şi-a tăiat unica frumseţă. Numai bunătatea în faţă i-a mai rămas. La legat şi l-a pus pe statuie, aşa cum se vede şi acum. A îngenunchiat şi s'a rugat... s'a rugat s'o răsplătească Dumnezeu pentru dragostea ei şi să se vindece Angelo...

Şi-a pus năframa pe cap şi am eşit din biserică.

Oamenii o rideau. Copiii o batjocoriau. Dar ea nu vedea pe nime. Fecioara i-a ascultat rugăciunea. Angelo s'a însănătoşat şi s'a re'ntors.

Dar...

Mai târziu numai am putut şti, cine l'a îngrijit pe insulă, şi cui are să-i mulţămească, că e sănătos... O fată frumoasă... Dacă a venit acasă şi a văzut, cât s'a făcut de urită mireasa lui... s'a cugetat iarăşi la fata aceea frumoasă de pe insulă..

Pancrazia însă nu i-a spus pentru ce şi-a tăiat părul... Şi... şi Angelo s'a re'ntors pe insulă...

Şi Pancrazia...

— Nu s'a mai rugat — întrerump eu.

— Vino Domnule — zice preotul.

Aproape de grădină, lângă un arbore, o femeie se ruga. Era îmbrăcată în haine negre. Cu mâinile împreunate spre rugăciune. Pe noi nu ne-a observat.

— N'a voit să se mai mărite — continuă preotul. In fiecare zi, pe vremea a-

D. Nenițescu la industrie și comerciu, M. Cantacuzino la justiție, general Argentocianu la răsboiu și Ermil Pangrati la lucrări publice.

Pricina retragerii guvernului Carp și a formației ministeriale actuale se spune, că ar fi necontenitele neințelegeri dintre opoziție și guvern.

Răsboiul italo-turc încă tot continuă fără succese mai remarcabile din careva parte, decât pierdere de oameni, bani și dela unii și dela alții. In vederea acestora marile puteri au căzut de acord întru a începe o nouă acțiune de pacificare. Acțiunea aceasta se va începe îndată după sosirea la Constantinopol a ambasadorului rus Ghers.

Rusia. Din prilejul centenariului dela răpirea Basarabiei, ieșind din nou la suprafață multele neajunsuri create României și preste tot Românilor din partea Rusiei, care ar trebuì să fie recunoscătoare României, pentru marele ajutor dat cu prilejul răsboiul ruso-turc, — ziare de frnnte rusești s'au simțit îndemnate să scrie într'un ton mai calm de soartea Românilor din Basarabia, cerând chiar să li-se facă unele favoruri.

Din un lung articol publicat în marele ziar „Petersburgskij Wiedomosti", publicăm din traducerea „Serei" din București, următoarele pasaje:

„Trebue să se înceteze în momentul de față, cu persecutarea limbei românești în Basarabia; trebue să se permită învățământul acestei limbi în școlile primare și în licee; trebue permis ca serviciul religios să fie săvârșit în limba românească în bisericile din orașe și sate locuite de două milioane de români; trebue de asemeni ca această populație să aibă doi episcopi proprii.

„Vom convinge în felul acesta România ca epoca de ură și de persecuție a poporului român din Basarabia a încetat, și numai atunci toate simpatiile nu numai a Românilor, dar și a tuturor popoarelor slave și West și dela Sud vor fi de partea Rusiei.

„Alianța noastră cu Franța și Anglia care ne costă atâta și care poate fi disolvată în fiecare moment, nu valorează atât cât alianța noastră cu Românii, Grecii, Bulgarii și Sârbii și simpatiile popoarelor slave din Austria; această ultimă alianță este singură în stare să redeà Rusiei puterea ei și o pace trainică".

---

ceasta vine aici. E locul unde se întâlneau cu Angelo. Și se roagă, precum o vezi și acum. Nu cere nimic... Numai laudă pe Preasfânta Fecioară și îi mulțămește, căci i-a ascultat rugăciunea.

Preotul abia putea să-și stăpânească lacrimile.

— Da, iubite domnule, doar ea pentru aceea și-a jertăt părul, ca Dumnezeu s'o iubească pentru dragostea ei cea mare și Angelo să se însănătoșeze... Și Angelo s'a însănătoșat... trăiește. Dar ea totuși se roagă lui Dumnezeu și mulțămește Preasfintei Fecioare Maria...

Am tăcut.

Simțiam, că îmi apasă sufletul ceva neobicinuit.

Ioan P. Câmpeanu.

Convocare.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

În senzul §§-lor 25—26 din statutele *„Reuniunii învățătorilor români gr.-cat. din ținutul Hátszeg-Hațegului"* se convoacă

adunarea generală

a Reuniunii pe 6 și 7 Mai st. n. 1912, în școala gr.-cat. din Korojesd-Vulkán—Coroiești-Vulcan, pe lângă următorul

Program:

Ședința I-ă

Luni, în 6 Mai (Sf. George)

1. Sf. Liturgie cu invocarea Sf. Spirit la orele 8 a. m.

2. Deschiderea adunării generală prin vice-președinte.

3. Constatarea membrilor prezenți.

4. Raportul comitetului central.

5. Esmiterea comisiunilor: a) pentru esaminarea raportului comitetului central; b) pentru cenzurarea rațiunilor pe 1911 și a proectului de budget pe 1913; c) pentru esaminarea raportului bibliotecarului; d) pentru încasarea taxelor și înscrierea de membri noi.

6. Prezentarea propunerilor întrate cu 8 zile înainte de adunare

7. Decernerea premiului pus de Reuniune (20 cor.) la tema: *„Metodul propunerii limbei române"*, eventual și cetirea operatului prin autor.

8. Conferență de dl *Florian Gliga.* a) Prelegere practică în limba maternă, ținută din partea dlui *Bucur Voin.*

Prânz comun.

Ședința a II-a la orele 3 p. m.

Ordinea de zi:

1. Raportul comisiunilor esmise în ședința I-ă.

2. Prelegere practică din limba maternă ținută de dl *Petru Turcu.*

3. Critica disertațiunnii, a prelegerilor practice și discută asupra învățării limbei române.

4. Raportul dlor *A. Grecu, Ș. Șerban,* și *I. Ciora* în chestia orfelinatului învățătorilor gr.-cat. din provincia metropolitană.

5. Discuție asupra orfelinatului.

6. Prelegere economică pentru popor (Pomărit) de ***

7. Dezbaterea propunerilor întrate.

8. Votarea stipendiului de 50 cor. din cassa Reuniunii.

9. Decretarea membrilor onorari.

10. Dispoziționi pentru verificarea procesului verbal.

11. Închiderea adunării.

Marți, în 7 Maiu:

Escursiune de studiu, în corpore.

Din ședința comitetului central ținută la 30 Martie 1912.

Șerban Șerban m. p., inv. vice-președinte. **Ioan Zepa** m. p., notar I.

Nota: 1. Se atrage atențiunea dlor membri asupra scriptei Ven. Ord. din 13 Aprilie 1905. No. 206. referitoare la pedepsirea absenței nemotivate.

2. Doritorii de a obținea stipendiul de 50 cor. să-și înainteze recursele vice-prețedintelui Reuniunii până în 1 Mai n. 1912 (Farkaspatak u. p. Puj)

3. Pentru încvartirare și participare la masă să se anunțe cu 3 zile naintę la Clars. Domnu *Dr. Nicolae Brânzeu*, preot gr.-cat. u. p. Vulkán.

Noutăți.

Intr'u mărirea lui Dumnezeu. *Pentru biserica gr.-at. română din Ghirceiul-Silvaniei* s'au primit următoarele daruri: Magnificiul domn George Pop de Băsești 20 cor., Sp. d. Vasile Rob, notar și virilist în Borla 20 cor., Sp. d. George Szilágyi, mare posesor Sanislau 10 cor., — în numele senatului bisericesc le revasim mare mulțumită și cerem darul Atotputernicului Dumnezeu. Prestațiunile aceste marinimoase contribuesc la zidirile parohiale ca ajutor poporului puțin și stors cu zidirea bisericei pompoase data destinațiunei 1909 — și cari numai ajutați putem se ne individualisăm între puternicii streini între cari trăim. Mulțumindu-vă de bunăvoința — în numele al lor mei sunt. Ghircei, 11/4 1912. *Stefan Szabó,* preot român.

Starea sănătății Sfinției Sale Pontificelui. Prin interpretarea falsă a unei telegrame sosite la Madrid, s'a lățit în întreg orașul știrea despre moartea Sfinției Sale Papa, care era puțin răcit. Știrea a apărut în câteva ziare mai de

Deposit
de fabricate de linoleu.
LEOPOLD HAAS în Cluj, piața Mátyáskirály Nr. 11.

Își **recomandă** următoarele marfuri: Linoleu veritabil de plută pentru tapetarea pereților; tapete fugative pentru prânzitor; fețe de masă din pânză cerată; ștofe de obdus sofe (otomane); dantele pentru credeț; șurțe de pânză cerată pentru copii și dame. Articlii de gumă, suposite de așternut, cotce, păpuși, piepteni, pălării de piele, șapci (chipie), călcâie de gumă, pantofi, ghete de gimnastică, galoși scl. în asortiment foarte mare. —
Adresa e de moment. — Cereți **Preț-curent.** (41) 7—26

frunte, și s'a telegrafat și în alte orașe. În scurtă vreme s'a dovedit, că la mijloc e o eroare.

M. Sa Regele Carol al României, care se afla suferind de mai mult timp, acum se află cu mult mai bine, a părăsit patul și și-a reluat ocupațiunile.

Hymen. Dl Emil Măsca, abs. teolog și Alma Damian, fica dlui Vasile Damian, protopresbiter și deputat dietal, vă invită la cununia fiilor lor ce se va celebra în 28 April st. n. în biserica gr.-cat. din Abrud.

Logodnă. Dșoara Cornelia Pop fica protopopului din Morlaca și Dl Dr. Petru Heteon profesor la liceul superior din Beiuș logodiți.

Un început bun: cursurile pentru învățători dela Blaj. La insistința corpului profesoral dela preparandie Preaveneratul Conzistor metropolitan a îngăduit să se țină la institutul nostru pedagogic cursuri pentru învățătorii din arhidiecesă. Cursurile aceste s'au început Miercuri în 10 l c., la orele 8 dimineața și au ținut până Sâmbătă în 13 l. c. după-ameazi. Au luat parte: 1 învățătoare și 27 învățători și anume d-șoara Netti Tufan din Valeasasului și d-nii: Alesandru Mândru, Aghireș; Zaharie Blaga, Boaș; Vasile Mesaroș, Odrereni; Emil Drăgan, Niraștău; Vasile Idu, Almașul-mare; Alesandru David, Valeadâlsii (diec. Lugojului); Iosif Marian, Bucerdea-grânoasă; Alesandru Moldovan, Reghinul-săsesc; Filon Roman, Șeulia-de-câmpie; Florian Pop, Cașovia; Nicolae Cristian, Aiudul-de-sus; Toma Cocisiu, Fildul-de-jos; George Spătăcean, Benic; Aurel Pop, Șard; Iacob Muntean, Coșlari; Ioan Pleșa, Velț; Vasile Abușan, Șomfalău; Ioan Pampu, Hozman; Nicolae Frățilă, Tiur; Ioan Ciora, Subretute; Pompei Dămian, Sângeorgiul-român (diec. Gherlei); Ioan Ignat, Spini; George Bărbuleț, Crăciunelul de jos; Demetriu Ban, Cergăul-mare; Alesandru Șighișorean, Sâncel; Ioan Aldea, Iclod și Porfirie Pop, Bia.

În aceste 4 zile s'au ținut cursuri din istorie și fizică. Profesorul Ștefan Pop cu deosebită putere de expresie și caracterizare a trecut în revistă curentele și evenimentele mai însemnate din trecutul omenimei și în special din trecutul nostru cu multe părți întunecoase, dar și cu destule pagini strălucitoare, iar profesorul Valer Suciu cu priceperea sa probată a tratat și lămurit învățătorilor concepțiile și descoperirile mai nouă din fizică și le-a dat toate îndrumările necesare la pregătirea și executarea esperimentelor trebuincioase la propunerea fizicei în școlile primare, și fiecare învățător le-a și executat sub conducerea d-sale.

Cursurile au avut un incontestabil succes atât moral, cât și practic, încât începutul făcut în anul acesta poate servi cu tot dreptul de mulțumire sufletească vrednicilor directori și profesori preparandiali, iar învățătorilor de îndemn ca la anul să iee parte cel puțin de două-ori atâta.

Ape mari. În anul acesta April iarăși are toane. Azi e înorat, toată ziua, rece, și bate vântul, mâne dimineață te trezești cu zăpadă, cu ploi, încât crezi, că ai visat numai c'a sosit primăvara. Se umflă râurile și ezundează făcând pagube enorme, ducând cotețe, înecând vite și alte multe pagube. Așa a ezundat Tisa și două comune ungurești le-a spălat binișor, dărâmând noaptea o mulțime de căsi. Acum apa a mai scăzut — ce e drept — dar numai pe luntrii pot merge oamenii dela o casă la alta. Pagubele sunt necalculabile.

De ce nu-și țin gura? O foaie ungurească scrie în mod disprețuitor despre alegerile ce s'au făcut în Athena. Se spune că *și acolo, cu baionetul și cu puterea armelor, peste tot*, au falsificat voturile liberale, iar pe cei cari votau îi închideau. Spunea telegrama că a fost o îmbulzeală așa de mare cum nu s'a pomenit. Soldații și jandarmii îi închideau pe alegătorii cari mergeau să voteze. În decursul nopții s'a dus la poliție urciorul alegerii, ca să fie în siguranță, sau mai bine zis pentru ca să *falsifice voturile*.

Scrie apoi cu nerușinare gazeta ungurească: „Dacă s'au întâmplat aceste lucruri într'adevăr, că nu le mai afli pereche în istoria alegerilor".

Ba le aflați pereche încă, aici, la voi acasă. Ați face mai bine de v'ați ținea gura, că deveniți ridiculi în ochii lumii. Dau și lupii morală...

Ancheta orfelinatului. În adunarea gen. a reuniunii învățătorilor din Arhidiecesă s'a hotărît ca o anchetă compusă din reprezentanții tuturor reuniunilor învățătorilor români din provincia metropolitană gr.-cat. români de Alba-Iulia și Făgăraș, să lucreze un proiect de statut pentru un orfelinat.

Ancheta s'a întrunit în zilele 10 și 11 Aprilie în cancelaria institutului pedagogic din Blaj, unde a statorit textul definitiv al proiectului de statut, care se va tipări și distribui tuturor reuniunilor surori. Capitalul s'a fixat în 200.000 coroane. Până la zidirea orfelinatului se vor da ajutoare orfanilor de învățători, cari urmează la o școală de ori-ce categorie ar fi. Adunările generale se vor ținea alternativ, în centrele diecezelor din provincia metropolitană. Învățătorii sunt obligați a se înscrie de membri ordinari.

Peking—Paris în aeroplan. Cetim în Seara; „Le Matin" (din Paris) publică condițiunile sborului dela Peking la Paris care se va organiza în luna August, anul curent. Sborul se va efectua de-a lungul liniei ferate transsiberiane, cu următoarele etape: Peking, Charbin, Irkutsk, Tomsk, Moscova, Petersburg, Viena, Triest, Marsilia, Lyon și Paris.

Învingătorul va primi un premiu de 100.000 franci. Afară de acesta se va decerne un premiu de 25.000 și trei premii de câte 10 000 franci.

Cu această ocaziune muntele Semmering va fi trecut pentru prima oară cu aeroplanul.

Aviz. Târgul de vite în Szászsebes să va ținea în 21, 22 și 23 Aprilie și târgul de mărfuri în 24 Aprilie. Magistratul orășenesc.

Erată. În nr. 36 a „Unirei" la „lămuriri pentru cei ce vreau să fie lămuriți", s'au străcurat următoarele greșeli:

Pag. 4 coloana I șirul al 5-lea în loc de comoarelor să se citească „canoanelor".

La șirul 21 în loc de catedră să se citească „catedrală".

La șirul 25 în loc de preoți maghiari să se citească „preoții negrii".

În șirul 31 în loc de „în parte" să se citească „ia parte".

Partea Literară.

VOEVOZII.

Povestire originală a „Unirii".

de Dela Bistriță.

(Continuare).

Azi toată dimineața vornicul grăi cu dragomanul Iordche Pandelia, sosit dela curtea de Argeș. Veștile auzite dela dragoman erau de mare însemnătate pentru Vodă. Vornicul ținea în taină cele auzite și căuta cel mai priielnic prilej de a-i destăinui noile vești din Țara Românească. Tăutu găsi de bună cuviință, a pofti pe Vodă. să facă o călătorie la curtea lui din Hârlău.

Și Vodă s'a învoit.

A doua zi, diz-de-dimineață, Măria Sa, logofătul Dragomir și vornicul pornia la drum într'un poștalion cu șase zmei fugarnici și sprinteni. Trecură prin târgușorul Voineștilor, prin satele: Horlești, Păușești, Moara-Prefectului și Părul-Lupului.

De aici, după un mic popas, luară drumul spre Cotnari.

Soarele ridicat de trei suliți pe orizont, începu să ardă cumplit.

Drumul alb, ce se letindea înainte ca un fir de ață albă, ducea prin mănoase holde de păpușoaie și grâuri. Pe lanurile grâniștilor se zăriau harnicii muncitori, cari secerau spicurile pline și bogate, și legându-le în snopuri, le întindeau la uscat, pe ariile câmpului.

— Vezi, Măria Ta, cât poți străbate cu ochii în lung și în lat, astea toate's holdele mele! Anul acesta, a dat Dumnezeu, de-a fost mănos ți s'au făcut de toate din belșug — zise Vornicul, arătând cu degetul întinsele și bogatele lanuri.

— Tare mă bucur, c'a dat Dumnezeu de s'au făcut din belșug, răspunse Ștefăniță, care încercă să cuprindă cu ochii câmpurile ce se pierdeau în depărtarea zărilor.

Vântul tălăzuia cu mândrie valurile de spicuri aurii.

— Și pe moșiile ăstea, din preajma Cotnarilor, muncesc aproape numai Ungurii, aduși de bunicul Măriei Tale, de fericită pomenire, Ștefan cel Mare, Și le-am dat și noi o bucată de pământ, de danie, și fiind harnici, au ajuns azi oameni cu stare de mână grăi Vonicul.

După un popas de vre-o trei ciasuri la crama domnească din Cotnari, unde își infiirpară puterile cu de-ale gurii și cu vin vechiu, pe la toacă o luară la drum.

Roșața amurgului se întinse pe poala zărilor albastre. Cele din urmă raze din amurg înaurian turlele bisericilor. Incet încet, pe furiș, și peste cuprinsul Hârlăului, se lăsă întunerecul nopții.

Curtea întreagă a Vornicului aștepta cu nerăbdare pe noii oaspeți.

Odaia, în care Măria Sa avea să locuiască, era curată ca oglinda, plină de miros de flori îmbătătoare, pe podele erau așternute laicere moldovenești, iar pe pereți albi stăteau aninate armuri turcești: iatagane răsucite și băltage rotunde cu prăsele de fildeș, cornuri și pistoale.

La curtea Vornicului noii sosiți dădură ochii și cu jupânul Petru Rareș, care de

BCU Cluj / Central University Library Cluj

asemeni îş avea curtea în Hârlău, cu pivnicerul podgorilor domneşti, ci Vasilică Boboc şi cu jupâneasa lui, Mărioara.

Ştefăniţă nu era de fel bucuros că dă ochii cu Rareş, unul din cei mai puternici rivali la tronul domnesc, dar trebui să-şi culce pe voie şi să dea bineţe şi cu dânsul.

Vornceasa Tudora ospăta de minune pe boieri de faţă. Ea cu vornicuţele oacheşe slujeau la masa mare.

După cină boieri chefoşi se strânseră la taifas în odaia Vornicului, care începu vorba dedeparte:

— Şi bine, Măria Ta, ai de gând să rămâi holtei câte zile vei trăi?

În obrajii tinerelor vornicuţe, Irina şi Catinca, cari erau şi ele de faţă, năvăli sângele privind dornic în ochii Măriei Sale şi aşteptându-i răspunsul.

— Ba nu, răspunse Vodă scurt şi dând tăgăduitor din cap.

— Apoi pe cine gândeşti, Măria Ta, să iai de soţie?

Vorniceasa Tudora, auzind despre ce e vorba, îndemnă pe fete să iasă din odae. Vornicuţele ieşiră.

— La asta îmi bat şi eu capul, — răspunse iar Vodă. Dacă ar fi pe voia şi placul meu, eu atunci aş şti pe cine să-mi iau de domniţă, dar voind a cinsti voia Ţărei şi a poporului, mă simt cu mâinile legate.

— Ai dreptate Măria Ta, răspunse jupânul Boboc.

— Înţeleg, reluă vornicul, adică Măria Ta gândeşti a peţi mâna unei fete de voevod, după cum doreşte Ţara şi poporul?

— Da, vornice, fiindcă altfel aş călca datina Ţărei, care mă îndatoreşte, să caut o fată de voevod, de obârşie românească, iar de n'oi găsi-o, atunci pot bate la uşa unei curţi străine ori chiar la curtea jupâniţelor noastre.

— Şi crezi că ai să găseşti fată de voivod, de obârşie românească?

— Cum să nu? Mă cunosc bine cu văduva Doamnă, Despina Basarab, care are de măritat două fete, pe Stana şi pe Ruxanda.

Pe una din ele aş putea-o lua fără nici o împiedecare. Şi chiar pe mezină am pus ochii şi mă aţin la mâna ei:

— Mâna Ruxandei? — hm, ştiam eu că la dâusa te aţineai, Măria Ta, — grăi vornicul cu'n fel de mirare şi dând din cap mai la fiecare cuvânt, — dar nu-i aşa de uşoară treabă a căpăta mâna domniţei Ruxanda.

— Pentru ce?

— Pentru ce? uite, am să-ţi spun verde, Măria Ta, cum stau lucrurile cu domniţa Ruxanda Basarab.

Eri a sosit dela curtea de Argeş un dragoman, Iordache Pandelia, pentru a te înştiinţa, că domniţa Ruxanda şi-a dat mâna lui Radu Vodă, domnul Ţărei Româneşti.

— Nu se poate!

— Ba se poate prea bine. Dragmanul a fost trimis de domniţa Stana Basarab, pentru a nu te mai aţinea la mâna Ruxandei. Iar de nu vreai să-mi crezi, citeşte zapisul.

Vornicul scoase din buzdunarul contăşului zapisul, înăintându-l Măriei Sale, care'l deschise, cetind:

„Îţi trimit acest al meu zaps,
„Măria Ta, pentru a-ţi face bine cunoscut,
„că a mea soră nu s'au ţinut de cuvânt şi
„şi-au dat mâna jupânului Radu dela Afu-
„maţi, Voevod Ţărei Româneşti. Ţ-o zic aşta
„numai din dragostea, pe care în suflet o
„nutresc pentru a Ta Mărie, rugându-te, ca
„să nu umblaţi mai mult după mâna Ru-
„xandei, dacă n'au fost cum se cuvine. Mă
„închin Măriei Tale de sănătate.

Domniţa Stana Basarab."

Ştefăniţă, înfuriat azvârli zapisul şi izbi jilţul din preajmă-i cu latul mânei. În aceiaş clipă lovind cu pumnul în masă, de se vărsa vinul din păharele pline, zise mâniat:

— Astea minciuni scornite de Stana şi zapisului ăsta nu dau crezământ.

— Oare-i cu neputinţă, ca Ruxanda să-şi dea mâna lui Radu? — întrebă vornicul.

— Ruxanda-i fată de treabă... mi-a făgăduit mâna, prin urmare trebuie să se ţină de cuvânt. Mie nu-mi pasă de niciun Radu dela Afumaţi. Ruxanda trebue să-mi fie domniţă.

— Voiu vedea, Măria Ta, dacă trebue, răspunse vornicul.

— Ai să vezi, jupâne Tăutu, că şi Radu are să-mi ştie de frică.

— Şi crezi Măria Ta, că de dragul domniţei Tale are să se dea în foc şi'n vânt oastea noastră?

Nu-i ea destul de trudită pe urma goanei Tătarilor? Are să te râdă lumea, Ştefăniţă de ai să te lupţi pentru mâna unei fete.

— Să mă râdă. Apoi mai avem noi şi alte vechi socoteli cu Muntenii. Odată trebue să înveţe minte...

Boerii rămaseră muţi şi duşi pe gânduri. În odaia vornicului domnia tăcerea. După o clipă mai lungă, grăi şi Rareş:

— Dacă lucrurile vor ajunge până la luptă, cred că mai bucuros ar fi poporul, ca Măria Ta, să peţeşti o fată de boier, decât să verşi sânge nevinovat, de dragul domniţei Basarab.

— Ce? Mai bine ai face să taci, jupâne Rareş. La cuvântul tău nu mă uit, fiindcă mi-ai fost şi-mi eşti duşman de moarte.

Vreai ca să calc datina Ţărei, ca apoi tu să-mi poţi căuta cusur cu luminarea şi să mă răstorni dela cârmă? Aşa de prost nu-i Ştefăniţă, cum îl crezi...

— Ce rău ţi-am făcut, Măria Ta, până acum, de mă ţii de duşman de moarte? — vorbi Rareş cu mânie, — oare fiindca poporul a vrut să ma aleagă şi pe mine de domn, ori asta înseamnă a-ţi fi duşman de moarte?

— Liniştiţi-vă, — grai vornicul cu vorbă împăcată.

— Taci, că eşti viclean ca o vulpe. N'ai vrut tu să răstorni dela cârmă pe tătucă-meu, de fericită pomenire, Bogdan Vodă, înţălegându-te cu Leşii? Nu te-ai înţăles tu mai dăunăzi cu doamna văduvă, ca cu orice preţ să mă înlături dela tron. Grăieşte...

— Grăiesc numai atâta, — reluă Rareş, că nu ţi-am fost până acum duşman, dar dacă mă socoţi de atare, atunci am să-ţi fiu şi cât vei trăi, vei pomeni pe jupânul Petru Rareş.

Zicând aceasta Rareş, neluându-şi bineţele dela boerii de faţă, eşi mânios din odaia vornicului.

— Nici de Rareş nu mă tem, — grăi Vodă în urma lui Rareş, care eşise.

Jupânii înmărmuriţi de asemenia neplăcută întâmplare, amuţiră, nezicând nici o vorbă.

Vodă era foc de mâniat şi pe Ruxanda, şi pe Rareş, ba şi pe vornic. Intr'un târziu de noapte fiecare din jupâni s'a retras în odaia lui, la culcare.

A doua-zi diz-de-dimineaţă Vodă Ştefăniţă părăsi împreună cu logofătul Dragomir curtea vornicului Tăutu din Hârlău.

CAPITOLUL XIII.

A doua-zi de Paşti era o zi caldă, frumoasă, — o zi cu soare, plină de vieaţă şi de înviorare. Pe covorul văzduhului albastru nu se ivea nici o dungă de nor. Dătatorul luminei stăpânea întinsul zărilor, limpezi ca apa isvorului de munte. Codrii tăceau. Nici un freamăt de frunze, nici o suflare de vânt. Firea ticnită, în răcoarea dimineţii, se închină, par'că în taină, către cel Inviat din morţi. Spre ceriuri se urcau rugătoare sfintele glasuri de clopot, îndemnând la rugăciune Curtea de Argeş. Par'că şi rândunelele, în umbra de ramuri, ciripeau în limba lor, cucernice rugi. Apele Argeşului, în şoapte de valuri, lin sunătoare, par'că se închinau. Tot astfel întregul norod pornea, cu suflete pline de vie credinţă, spre sfântul Lăcaş, să proslăvească Atotţiitorul.

Pe drumurile Curţii vedeai furnicând moşnegi gârboviţi de povara anilor scurşi păşind încet, cu toiagurile în mâni. Zăreai şi făcăiandri fercheşi, spilcuiţi în straiuri sărbătoreşti, cu ochi senini surâzători, păşind spre biserică, să se închine. Pe drum, făceau cu ochiul la cocoane oacheşe, ori din treacăt spuneau frânturi de vorbe glumeţe, făcându-le se ridă în hohot. Fetişcanele sprintene şi mlădioase treceau tăcute, cu ochii zâmbind alături de neveste vrîstnice. Copii gălăgioşi se îndrumau, în grămezi mari, spre mănăstire, în cale ciocnind ouă roşii. Adese treceau şi rădvane cu jupâni şi jupânese, luând-o alene spre deal.

De departe, din pala văii, pe aripi de vânt, veneau îngânări de trimbiţe, sunând ascuţit. Ostimea venea la sfânta slujbă. In clipe de linişte, se desluşeau bine, asurzitoarele tropote de cai. Dela cotitura drumului înfurcit zăreai mândra ceată de călăraşi, suind dealul agale. Curtenii călări însoţeau pe Măria Sa Radu Vodă, care-şi purta lumina ochilor, ageră ca de vultur, peste valurile bravei oştimi. In urma alaiului domnesc vîrtejurile luminoase de colb opreau vederea călărimii ostăşeşti. In sunări de trâmbiţe şi de surle oastea suea dealul, încet la trap.

— Ei, ce zici, nene Baiş, — întrebă logofătul Niţă, — plecat-au fetele doamnei Despine?

— Da logofete, aşa auzii dela jupânul Ioan Despotul, că au luat-o la sănătoasa, chiar din zori.

— Din zori?

— Hm, aceasta-i iar una, apoi n'are să le meargă bine, dacă n'au ascultat măcar slujba de dimineaţă. Amarnica faptă e jupâniţa Stana! — îngână logofătul, dând nemulţumitor din cap.

Vodă auzise cam despre ce vorbesc jupânii şi îi întrebă din goana calului:

— Plecat-au jupâniţele?

— Da, Măria Ta, — îi răspunse chiar jupânul Ioan Despot, — au plecat de dimineaţă.

Vodă nu mai spuse nimic, ci făcu o faţă adânc îngândurată.

Clopotele sunau lin, melancolic. Alaiul ajunse la porţile bisericii. Mulţimea în strigăte de urale se dădea la o parte, făcând loc de trecere boerilor şi Măriei Sale. Intr'o clipă, cum ai sclipi din ochi, nişte descărcături de salve răsunau puternic.

Digitized by Transylvania Library Cluj

Pe când Vodă cu boerii descălecau la scările largi ale sfântului Lăcaş, norodul nu mai contenea de a-şi sfîrşi uralele de înveselire. Slujba se săvârşea cu cucernică evlavie, iar după sfîrşirea ei, poporul credincios începea să se strecoare, aşteptând pe tăpşanul schitului, pe Radu Vodă.

Comisarul aducea de frâu calul cu stea în frunte al Măriei Sale. Fetele velite însoţeau pe Vodă la scări, care încălecă într'o clipă. Pe rând încălecau boerii şi alaiul întreg pornea la paş, în focuri de salve, amestecate cu zvonuri de clopote, cu ţipetele uralelor şi îngânările surlelor.

Vodă clătina uşor din cap mulţimii care îi se închină. In ochii Domnului mijea un zimbet silit. Jupâniţele oacheşe, ce se înghesuiau la porţile bisericii, zvirleau trandafiri înaintea alaiului domnesc, să calce pe covoare de flori.

(Va urma.)

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

O viişoară piesă poporală în 3 acte de *Octavian Prie* (pag. 99). Se află de vânzare la libraria seminarială din Balázsfalva—Blaj şi costă *60 fil. plus 10 fil. porto.*

„Cosingeana“ revistă literară ilustrată, săptămânală Nr. 14—15— 1912. cu următorul Cuprins: I. U. Soricu: Golgota, poezie, Al. Ciura: O rază, schiţă. C. Ş. Făgeţel: Cristos a înviat, poezie. Ion Agârbiceanu: Căsnicia lui Ludovic Petrescu, nuv. L. Rebreanu: Idilă dela ţară, schiţă. M. Săulescu: Când ploaua, poezie. I. Al-George: Sapho, poem dramatic. I. Borcia: Flori de ghiaţă, poezie. A. Fogazzaro — D. Tomescu: Misterul poetului, roman.

Flori de-o zi: D. Tomescu: Elogiul luptelor lit. R. Mărgean: Viorele. T. L. Blaga: Ce influinţă are electricitatea asupra plantelor? Rânduri mărunte. Scrisori dela Redacţie.

Casa şi moda: Leontina: Primăvara. Adrienne: Moda şi gustul. Dr. M. Hârsu: Tifosul. Angelica E. B.: Scrisoare către o fată tânără. Bucătărie. — Ghicituri.

Ilustraţii: Isus Cristos; Victor Emanuel III; Majorul Lang; Amundsen, descoperitorul polului sudic; Vaporul „Fram“; Munţii de ghiaţă dela polul sudic; Un duet interesant; O moimă „emancipată“ bând cafea; Zaharie Bârsanu; Catedrala Sf. Vasile din Moscva; Suboficerii români din Alba-Iulia, în costum naţional. — Ilustrate de modă.

Revista *„Ramuri“* nr. 6, anul al 7-lea, cu următorul sumar: D. N. Ciotori. — Picătura de sânge. I. U. Soricu. — Cântec (poezie). D. Tomescu. — O luptă zugrumată şi o pace improvisată. Oreste. — Viziunea Profetului (fragment). C. Ş. Făgeţel. — Insemnări — Băeţi necunoscuţi. Flaviu. — Epigramă. Natalia Vasile. — Scrisoare (poesie). Tiberiu Crudu. — Poveste de ajun. Brenus. — Răspuns. Eugenia Fl. Ionescu. — Rugă (poezie). I. N. Pârvulescu. — Sărbătoare (poezie). Cronica: Lerui-Ler. — Cronica rimată: Renunţare.

„Luceafărul“ Nr. 13 cu următorul cuprins: Al. Ciura, Visul Cezarului. E. Farago, Sa dus şi noaptea asta, poezie. C. Sandu-Aldea, Pe Mărgineanca. T. Murăşan, In ograda unde-s azi, poezie. Al. Ciura, Văduva poetului. M. Cunţan, Paşti, poezie. V. Eftimiu, Fragment din „Cocoşul negru“. Maria Cunţan, Cântece, poezie. I. Agârbiceanu, Povestea unei vieţi, roman.

Cronici: M. S.-Rimnicanu: Cina lui Lionardo de Vinci. A. Corbul: Mişcarea dramatică în Franţa. O. Sima: Ce e educaţia politică în Ungaria. Dr. I. Lupaş: O sută de ani dela naşterea directorului Gavriil Munteanu.

Ilustraţiuni: Lionardo da Vinci: Cina cea de taină.

Posta Administraţiunii.

Am primit şi chităm abonamentul dela: *Lugoj* pe 1912. — *I. I. P. Arad*, pe 1912. — *Vişeul-de-jos* pe 1911 şi din 1912 lunile Ianuarie şi Februarie. La 11 Ianuarie 1911 s'au trimis 12 cor. pe 1910. — *G. M. Budapesta* pe pătrarul prim 1912. — *Gaşvă* pe 1912. — *Mocira* pe 1910 şi 1911 trimestrul prim. Binevoiţi a regula şi restanţa dela Baia-mare 1/5 1902—1907). *Batizvasvári* pe 1911. — *Mineşul-de-Câmpie* pe 1908 lunile Ianuarie—Septemvrie. Siliţi cu platirea, căci foaia are lipsă mare. *Someşvereşmort* pe 1911 sem. 2-lea şi 1912 sem. 1-iu. *Ibişdorful-săsesc* pe timpul din 1/8 1904 până în 1/11 1905. *Patria* pe 1912. *Câmpul lui Neag* pe 1911 întregire şi 1912 complet. *G. P* în *Kápolnok-Monostor* s'a dispus schimbarea adresei şi trimiterea foaiei *Loznamare* pe lunile Martie—Octomvrie 1912. — *Érhatvan* pe 1912 sem. 1-iu. — *I. M. Iaşi* pe timpul din 1/4. 1911 până în 1/4 1912. Abon. l-aţi făcut în 1/4 1910. Pre an. prim am primit 17·20 cor. iar acum pe al doilea preţul întreg. Din 1/4 1912. Vi se începe an. 3-lea. — *G. B. Bikszád* pe 1912 sem. 1-iu. — *Kisbánya* pe 1905 — 1/5 1908. — A mers şi respuns separat. *Ocnaşugatug* pe 1812 sem. 1-iu. — *Popeşti* pe 1911 sem. 2 lea şi 1912 sem. 1-iu — *Bidiu* pe 1912. În parohia aceasta sub 2 înaintaşi avem restanţă însemnată şi nu se arată nimene să o limpezească. — *Mădăraşul de câmpie* pe 1911 sem. 2-lea. — *Sânpetru de câmpie* pe 1912. — *Băbâlna* pe 1912. — *Salva* pe 1901 şi 1902 sem. 1-iu — *Cianul mare* pe 1911 întregire şi din 1912 trimestrul prim. — *Rusul de sus* pe 1912 trimestrul prim — *Fil. „Ardeliana“ Vinţ* pe trimestrul prim şi al doilea din an. 1912. — *V. H. Milăşel.* preţul publicării face 6 cor. —

Proprietar-editor: AUREL C. DOMŞA.

Redactor respons.: AUGUSTIN GRUIŢIA.

Ingrijiţi-vă de viitorul vostru!

Mijlocul cel mai bun, pentru a se scuti pe sine şi pe ai săi de lipsă, este a se înscrie de membru la

„Asociaţia Esechiana de Ajutorare Reciprocă“.

La aceasta asociaţie poate să se facă membru ori care persoană dela etatea de **21—80 ani.** Pe lângă o taxă lunară de 1 cor. şi taxa de cazurile de moarte, deja după un an de membrie i-se **solveşte moştenitorului un ajutor de 2000 cor.,** iar devenind membrul după cel puţin 3 ani de membrie, prin oare care nenorocire **neputincios de muncă, i-se solveşte până când trăieşte o rentă lunară de 50 cor.** Dacă un membru trăieşte 30 de ani dela înscriere, poate ridica în bani gata 2000 cor. însă dispunând membrul că suma de 2000 cor. după moartea lui să o primească moştenitorii, i-se solveşte membrului până ce trăieşte o rentă lunară de **50 cor.** Peste 1400 coroane taxe pentru cazuri de moarte membrul **nu e obligat a solvi.** Membrii dela etatea de 60—80 ani cel mult 1600 cor. Aceşti membri însă n'au drept la rente.

După 3 ani de membrie toate plătirile se pot sista rămânând membrul asigurat pe o sumă mai mică. Se pot semna 1—2 cuote (2000—4000 cor.). **Atestat medical nu se recere.**

Pe lângă solviri lunare moderate şi taxe de măritişuri, poate fiecare a-şi asigura fetele, dacă aceste n'au trecut etatea de 21 ani. Se pot semna 1—2 cuote (2000—4000 cor.). Dacă o fată după 3 ani de membrie rămâne orfană, înceată solvirea taxelor, iar la **măritiş, fata primeşte suma asigurată,** ori dacă nu se mărită, la împlinirea etaţii de 24 de ani. Fetele mici plătesc taxe foarte mici, aşa că se pot înscrie chiar îndată după naştere.

Răposând o fată după 3 ani de membrie, **solvim erezilor suma asigurată.**

Licuidările se fac strict în sensul statutelor.

Societatea oferează fiecărui cea mai mare garanţă: cuote semnate până la 15,000.000 cor. şi 215.000 cor. fond de garanţă.

Prospecte şi blancete trimitem gratuit.

Aplicăm secretari în toate oraşele şi bărbaţi de incredere în toate comunele.

Asociaţia Esechiană de Ajutorare Reciprocă. (7) 7—24

Direcţiunea pentru Ungaria:

Timişoara (Temesvár, Hunyadi-utcza 4. szám.)

Un admirabil tablou după originalul marelui picor *Obedeanu* reprezentând pe:

MHAI-VITEAZUL

Cel mai războinic voevod, ne pare din acest tablou cu o putere de sugestie extraordinară. Se află deânzare la Libraria sem. teol. gr.-cat. din Blaj. — Preţul tabloului cor. 1·50 fil.

Atragem atenţiunea

la pepiniera „Domeniului românesc din Bobâlna" lângă Orăştie, a cărui proprietar e *Dr. Aurel Vlad*, unde se află de vânzare pentru primăvara anului curent un (1) milion

altoi de vie americană,

din calităţile (soiurile) cele mai distinse pentru vin şi masă, pe lângă celea mai moderate preţuri. — Viţă americană cu şi fără rădăcină, şi ochiuri pentru altoit din toate varietăţile (soiurile) încă se află de vânzare.

Fiind pepiniera noastră bine îngrijită, n-a fost atăcată de peronosporă, altoii sunt desvoltaţi la perfecţie. Pentru altoii liferaţi din pepiniera noastră garantăm, că soiurile sunt curate.

La cerere să trimite *franco şi gratis catalogul* despre altoi de viie cu preţuri şi cu îndrumări practice pentru plantarea şi lucrarea noulor vii

Proprietarii de vii să se adreseze cu încredere deplină la (19) 30—45

Administraţia „Domeniului din Bobâlna"

Bábolna u. p. **Szászváros.**

A apărut: **Elemi Népiskola Ertesitő könyvecske — Indice pentru şcolile poporale primare.** Costă leg. 30 fil. + 10 fil. porto

Se află de vânzare la Librăria seminarului teologic greco-catolic din Blaj—Balázsfalva.

Nr. 45—1912. (58) 2—3.

Concurs.

Intreprinzătorii doritori de a executa lucrările necesare la edificarea şcolii gr.-cat. din Milăşel, prin această se recearcă să-şi înainteze ofertelè în scris, însoţite de cauţiunea de 600 cor. adecă şese sute coroane, la oficiul parohial, cel mult până în 21 April st. n. la 10 ore a. m.

Ofertele intrate mai târziu nu se vor lua în considerare.

Operatele despre această lucrare şi anume: formulariul de spese şi planul aprobat de Preaveneratul Consistor Metropolitan, la 2 Martie 1912 sub Nrul 1354, se pot studia zilnic la oficiul parohial gr.-cat. Curatoratul bisericesc îşi rezervă dreptul de alegere dintre minusoferenţi.

Kisnyulas (Milăşel u. p. Mezőcsávás) la 3 Aprile 1912.

Vasile Harşan, paroh gr.-cat. **Ludovic Graur**, curator prim.

MILIOANE folosesc în contra

TUSEI,

răguşelei, catarului, flegmei, tusei convulsive şi măgăreşti

Caramellele pectorale

alui **Kaiser** cu *„trei brazi"*

6050 atestate dela medici şi privaţi garantează pentru succesul sigur.

Bonboane excepţional bune şi gustoase.

Pachete cu 20 fil. şi cu 40 fileri; cutie cu 60 fileri se află la: *Carol Schiesszl* farmacist Blaj. (86) 22—22

MOBILE

Dormitoare, prânzere, chilii de domni, saloane, aranjare completă de hotele, cafenele şi castele, mobile de fier şi de aramă, tapete, pardele, policandre şi pianuri se spedează ori unde

cu bani gata sau în condiţiuni de plată foarte favorabile.

Un mare şi pompos album de mobile 1 cor. La aranjări complete se trimite agent cu modele, ori unde, fără a se socoti spese pentru asta.

Modern Lakberendezési vállalat

Budapest, IV., Gerlóczi-utca 7. sz.

(88) 54—104 (Központi városháza mellett).

Români replantaţivă viile cu altoi dela firmă Română!

„MUGURUL"

însoţire economică Elisabetopole-Erzsébetváros.

(Kis-Küküllő v.-m.)

Altoi de vie!

Calitate distinsă — pe lângă celea mai moderate preţuri

soiuri de vin de masă.

Viţă americană cu şi fără rădăcină, Ochiuri de altoit, Viţă europeană cu rădăcină

— **se află de vânzare la** —

Insoţirea economică

„MUGURUL"

Elisabetopo—Erzsébetváros.

Material disponibil în altoi peste

trei (3) milioane.

Şcolile noastre de altoi n'au fost atăcate de peronosporă.

Altoii sunt desvoltaţi la perfecţiune!

La cumpărări pe credit cele mai uşoare condiţiuni de plată.

La cerere preţeurent şi instrucţiuni gratis şi franco.

(104) 47—?

Români! Trimiteţi băieţii la cursul practic de altoit.

Românii! sprijiniţi firmele româneşti că numai acelea vă vreau binele!

Prima condiţie de reuşită este de a folosi material solid!

Singurul institut de asigurare ardelean

„Transsylvania"

SIBIIU

Strada Cisnădiei 5. Strada Cisnădiei 5.

recomanda

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, maşini, mobile etc. în condiţii avantagioase şi cu premii ieftine.

Asigurări pe vieaţă

(pentru preoţi şi învăţători confesionali romani gr.-cat. avantagii deosebite) pe casul morţii cu termin fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de pensiune şi de participare la câştig, asig. de zestre şi asig. peporale pe spese de înmormântare. Mai departe contra **accidentelor**, infracţiei (furt prin spargere) asig. p. pagube la apaduete.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1910	K.	5,005,540·78
Capitale asigurate pe vieaţă achitate	„	4,884,801·12
Starea asigurărilor cu sfârşitul anului 1910 — foc	„	119.889.992·—
Starea asigurărilor cu sfârşitul anului 1910 — vieaţă	„	11,020,366·—
Fonduri de intemeiare şi de rezervă	„	2,428,317·—

Prospecte şi informaţii se dau gratuit în birourile Direcţiunii şi la toţi agenţii.

Persoane versate în achiziţii cu cercuri bune de cunoştinţă se primesc în condiţii favorabile în serviciul institutului.

(5. 37—?

Tipografia şi Libraria Semin. Teol. Gr. Cat. Balázsfalva-Blaj.